

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 54588-12-17 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

לפני כבוד השופט אביים ברקאי

התובעת:

רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365

נגד

הנתבעת:

רויטל משיח

ב"כ התובעת: עו"ד עמית וולף
ב"כ הנתבעת: עו"ד גיא אופיר ועו"ד דימה נודלמן

פסק דין

חלק ראשון – פתח דבר; הצדדים להליך; הפרסומים בבסיס התובענה; העדים שהעידו ותמצית טענות הצדדים

1. פתח דבר

1.1 על פסק הדין

עניינו של פסק דין זה הוא תביעה על סך של 283,232 ₪, לצרכי אגרה, בגין עוולות לשון הרע להן טוענת התובעת. ככלל יאמר כי התביעה מתייחסת לפרסומים באינטרנט אשר הופיעו בעמוד הפייסבוק של הנתבעת במהלך חודש ספטמבר 2017.

1.2 המחלוקת, בקליפת אגוז

(א) בתמצית ייאמר שהתובעת כדבריה פעלה, בין היתר, כנגד גרעין תורני שהשתלט שלא כדין על נכס עירוני - בית כנסת בעיר רמת השרון. אותו גרעין תורני אף הפך את בית הכנסת לשיבה. עיריית רמת השרון התחייבה לפעול להפסקת פעילות השיבה בבית הכנסת - אך לא עשתה כן.

(ב) התובעת פעלה להחתמת תושבי העיר על עצומה שקראה לשמירת הצביון הפלורליסטי בעיר, אופיו החופשי של המרחב הציבורי ושלטון החוק. התובעת גם קיימה התכנסויות מעת לעת מול משרדי העירייה או ברחבי העיר. התובעת אף התייחסה להפרדה מגדרית בבית הספר "אור השחר" בעיר רמת השרון, והתייחסה לדרישת הגרעין התורני להקים ביום העצמאות בימה נפרדת ובה הפרדה מגדרית - ועוד.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-12-54588 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

(ג) הנתבעת, שעל פניו אינה חלק אינהרנטי מהגרעין התורני – היא תושבת רמת השרון המתנגדת לפועלה של התובעת. הנתבעת פרסמה פרסומים במסגרת הרשת החברתית "פייסבוק" ומהם, בין היתר, עולה בבירור ההשוואה בין התובעת לבין הארגון הגזעני קו קלוקס קלאן. פרסומים אלה הם הבסיס לתביעה ולפסק הדין.

1.3 תוצאת פסק הדין – דחיית התביעה

על מנת להקדים המאוחר ייאמר שלצד העובדה שפרסומי הנתבעת אכן היו בוטים, כהגדרתה שלה במסגרת סיכומיה – הרי עדיין נדחתה התביעה. אין להתעלם מהמסגרת בה בוצעו הפרסומים, אין להתעלם מהעובדה שהפנו לגוף כללי שהוא התובעת; ובעיקר אין להתעלם מהמחלוקת הכוללת - שהנכון הוא להגדירה כמחלוקת ציבורית, חברתית ואולי אף פוליטית. במקרה זה יש להיזהר בקביעה לפיה הפרסומים הם בגדר עוולות המחייבות פיצויים. זהירות זו ראויה באיזון העדין שבין הגנה על חופש הביטוי, ואפילו קוצר ידו המכוון של בית המשפט לבין ההגנה על התובעת מכח חוק איסור לשון הרע.

2 הצדדים להליך

2.1 התובעת הגדירה עצמה כעמותה רשומה שהוקמה על ידי תושבי העיר רמת השרון, במטרה לשמור על אופייה החופשי והפלורליסטי של העיר, לקדם את ערכי הדמוקרטיה, השוויון ושלטון החוק בעיר בתחומים שונים ולהגן מפני ניסיונות מאורגנים לשינוי אופייה וצביונה של העיר בתחומי דת. במסגרת כך, פועלת התובעת בכדי לעורר מודעת בקרב תושבי העיר רמת השרון לכך ש"גרעין תורני" התיישב בעיר ופועל לשינוי צביונה.

2.2 הנתבעת היא תושבת רמת השרון שהעלתה פרסומים שונים ביחשבונה' ברשת החברתית "פייסבוק" לרבות כאלו המתייחסים לפועלה של התובעת. הנתבעת הבהירה היטב כי ערכי היהדות וערכי הציבור הדתי, חשובים בעיניה מאוד.

3 הפרסומים בבסיס התובעה

התובעת מתייחסת לפרסומי הנתבעת וכן לשרשור תגובות של צדדים שלישיים שכלל לא נתבעו. להלן יובאו הפרסומים הרלוונטיים מתוך כתב התביעה:

(א) רצף פרסומים ראשון מיום 13/9/2017 – פרסום וכן תגובות של הנתבעת

ביום 13/9/2017 פרסמה הנתבעת במסגרת חשבונה ברשת הפייסבוק, את הפרסום הבא:

"קמה לה קבוצה פאשיסטית ברמת השרון שדוגלת ב"ישראל

החופשית" ורמת השרון "חופשית", קבוצת אנשים מתקדמים

שמאמינים בשוויון זכויות, קבלת האחר וכל הקשקוש הפרוגרסיבי, והם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 54588-12-17 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

יוצאים במלחמת חורמה (כולל הפגנות במוצ"ש) נגד הגרעין התורני ברמת השרון. "היהודי" הוא סכנה לשלום העולם", זה מריח כמו המשך הקמפיין של גדולי האנטישמים בכל הזמנים אדולף היטלר, הנרי פורד ימח שמם וזכרם"

פרסום זה גרר תגובות של צדדים שלישיים, ובמסגרת שרשור התגובות פרסמה אף הנתבעת את האמירות הבאות: כתגובה לגולשת אשר ציינה ש"הכול מופנה ליהדות" – השיבה הנתבעת – "שנאה לכל מה שמריח יהדות"; בתגובה לגולש שטען ש"אסור לעבור בשתיקה" וטען שמדובר ב"אנטישמיות תוצרת בית" – רשמה "תגיד להם מה אתה חושב עליהם". התובעת בחרה אף להפנות לאמירה אחרת, תוך הדגשה שמדובר באמירה "הפעם לא נגד התובעת" – ובה קראה הנתבעת "להחריב את בג"ץ".

(ב) רצף פרסומים שני מיום 14/9/2017 – תמונה ערוכה וכן מלל שפורסם, ופרסומים בשרשור

תגובות

הנתבעת ערכה עריכה והרכבה של תמונה (פוטו מונטאז') בה מצולמים אנשים הנראים כפעילי ארגון קו קלוקס קלאן (ק.ק.ק או K.K.K) על פי לבושם ועל תמונה זו הוסיפה שלטים המזוהים עם התובעת. בפרסום נראו כאמור אנשים לבושים בבגדים המזוהים עם ארגון הק.ק.ק - קרי, ביגוד לבן עליו מוטבע סמל וברדסים לבנים ומאחוריהם צלב בוער, כבכתובת אש - סמל נוסף המזוהה עם ה-ק.ק.ק עוד הופיע בתמונה שלט - "חותמים על רמת השרון חופשית" וכן שלט - "מיסיונרים לא בבית ספרנו" (להלן: "התמונה הערוכה"). יחד עם התמונה הערוכה הופיע הפרסום הבא:

"פאשיסט-ק.ק.ק-ים מטורללים ברמת השרון, יוצאים החוצה ממחוזותיהם האנטישמים החשוכים ומנסים לעשות ציד מכשפות לגרעין התורני"

פרסום זה זכה, כנטען, לעשרות שיתופים ותגובות רבות. חלק מהתגובות, כפי שפורסמו על ידי צדדים שלישיים – הובאו גם בכתב התביעה. לצורך העניין אתייחס לתגובות שפרסמה הנתבעת, וכך – כתשובה לגולשת שטענה שמדובר ב"הסתה לרצח" ואף הזכירה את צילומו של יצחק רבין במדי אס אס, רשמה הנתבעת - "... תמשיכי לצייר את הציורים המעפנים שלך, ואל תקשקשי בשכל"; עוד הגיבה הנתבעת ורשמה - "אני מאוד שמחה ששיתפו את הפוסט שלי, עכשיו כולם יבינו מי אתם ומה אתם – חבורה של צקצקנים, שונאים, רודפי פירוד ומחלוקת"; ובתגובה לגולשת שהתייחסה לשנאת דתיים, השיבה הנתבעת – "נשקה אותם ברעל שהם בעצמם מפיצים"; עוד פרסמה הנתבעת - "בושה וחרפה גבלס יכול לקחת אצלם שיעורי ערב" וכן – "השנאה מורידה את הפעילים מהפסים השדים האוטואנטישמים שלהם יוצאים החוצה בצורה מכוערת". ובנוסף - "הכל כדי להצדיק

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 54588-12-17 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

פעילויות שנאה פאשיסטית וכפייה חילונית על תושבים שווי זכויות ברמת השרון שמתהדרת בסרבני גיוס ופעילי שמאל קיצוני ממפלגת מרצ, בלד, ארגוני טרור כמו בצלם, שוברים שתיקה, משפחת פולק (המרמרה) ועוד רפי שכל חסרי לב ומוסר כליות" וכן עוד - "זה ככה כבר שנים שם, חבורת אליטיסטים - בעיני עצמה - שהתרגלה למאגר חוטבי העצים ושואבי המים הספרדים-דתים ומפחדת פחד מוות ממרד העבדים המונהגים ע"י הגרעין התורני שבאו העירה זקף את קומתם השפופה". עוד פורסמה התמונה הערוכה, בצירוף המלל - "לילדי ישראל אין מושג קלוש במורשת ישראל, וזה, מפעלה המיוחד של המדינה שהציונים יסדו. ואם מישהו רוצה לרמוז להם, שיש להם עבר וזהות, קוראים לזה - הדתה - הגידו, מאילו טיפות סרוחות יצא כל הזבל הזה?"

4. העדים שהעידו

במסגרת ההליך העידו שלושה. מטעם התובעת העידו שניים - גב' אורלי אופיר, חברת הוועד המנהל בתובעת בזמנים הרלוונטיים וכן מר איל ברתנא - חבר הוועד המנהל של התובעת; מטעם הנתבעת העידה הנתבעת בלבד.

5. תמצית טענות הצדדים

5.1 תמצית טענות התובעת

(א) התובעת הדגישה שהנתבעת פרסמה פרסומים פוגעניים המהווים הוצאת לשון הרע כנגד התובעת. התובעת אף הפנתה לעשרות שיתופים ושלל תגובות שזכו להם הפרסומים.

(ב) לטענת התובעת, היא הוצגה על ידי הנתבעת כגורם אנטישמי, גזעני ושונא יהדות זאת תוך השוואתה אל הצוררים הנאצים, רוצחי מיליוני היהודים בשואה - אדולף היטלר ויוזף גבלס.

(ג) כמו כן, ציינה התובעת שהוצגה כמי שנמנית עם אנשי הקו קלוקס קלאן הידועים לשמצה בתמיכתם בעליונות הגזע הלבן, אנטישמיות, גזענות והומופוביה. לטענתה, שימוש במונחים "פשיזם", "אנטישמיות" ו"ציד מכשפות" מדברים בעד עצמם.

(ד) התובעת הוסיפה שלא די בפרסומים העיקריים שבוצעו על ידי הנתבעת, אלא זו אף הרבתה להוסיף תגובות פוגעניות במטרה ללבות עוד יותר את האש אשר הציתה נגד התובעת.

(ה) התובעת הבהירה שהפרסומים והתגובות הפוגעניות אשר פורסמו על ידי הנתבעת, פורסמו ביוזף ומתוך כוונה ברורה לפגוע בתובעת, לבזותה ואף לעשותה מטרה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 54588-12-17 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

לשנאה. לפיכך, עותרת התובעת, כאמור, להורות על פיצוי ללא הוכחת נזק בסך של 283,232 ש"ח. סכום המבוקש לצרכי אגרה בלבד.

5.2 תמצית טענות הנתבעת

(א) הנתבעת טענה שהתביעה הוגשה כתביעת הפחדה והשתקה שהוגשה "על ידי מי שמעוניינת להיוותר הקול היחיד בזירה הפוליטית". הנתבעת טוענת שבית המשפט אינו "הזירה המתאימה לניהול מאבקים פוליטיים".

(ב) הנתבעת טוענת שהתובעת פועלת נגד הציבור הדתי בעיר רמת השרון וכנגד גרעין תורני של עשרות משפחות דתיות שהתיישב בעיר. לטענת הנתבעים – התובעת כינתה את אותו הציבור, ובעקיפין את תושבי העיר התומכים בקיומו, "מיסיונרים".

(ג) הנתבעת, אשר פרסמה שלט ובו שמה של התובעת, טוענת שכלל לא ידעה על קיומה וכי פרסומיה הופנו "כלפי ציבור הפועלים נגד שומרי המסורת בעיר רמת השרון". עוד טוענת הנתבעת שהתביעה היא ניסיון לפעול לשלילת חופש הביטוי "של צדדים פוליטיים המתנגדים לפועלה של התובעת".

(ד) הנתבעת טוענת שהקורא הסביר לא יניח שהתובעת וחבריה הם אכן פשיסטים או חברים בארגון הקו קלוקס קלאן אלא יראה במונחים אלו כגידוף במסגרת ויכוח פוליטי סוער. הן המלל והן התמונה הערוכה לא יגרמו לאדם שלא בז או לעג לתובעת ולפועליה טרם הפרסום, לבז או ללעוג לאחריהם.

(ה) הנתבעת הפנתה לכך שהתובעת היא חבר בני אדם וציינה שגם אם לכאורה מדובר בפרסומים המהווים לשון הרע, מדובר בלשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור שאינו תאגיד ובהתאם לסעיף 4 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק"), אינם מהווים עילה להגשת תביעה אזרחית.

(ו) לחילופין טענה הנתבעת להגנות שונות וביניהן:

- בהתאם לסעיף 15(10) לחוק איסור לשון הרע הפרסומים נעשו על מנת לגנות את מעשי התובעת ולהזהיר נגדם. כמו כן, על מנת להבהיר לציבור הדתי בעיר ולבני הגרעין התורני, כי יש מי שמגנה את גישתה של התובעת. עצם העובדה כי השמצות התובעת לא כוונו ספציפית כלפי הנתבעת אינה מעלה ואינה מורידה שכן ההגנה שבסעיף זה כוללת ביטויים שנעשו בכוונה לגנות או להכחיש פרסומים אשר נעשו על הציבור, אף במקרים שבהם אין זיקה בין המגיב לבין הפרסום השני;

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 54588-12-17 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

- בהתאם לסעיף 15(2) לחוק - הנתבעת, אשר ערכי היהדות וערכי הציבור הדתי, חשובים בעיניה מאוד, ראתה לעצמה חובה מוסרית וחברתית לפרסם את דברי הגינוי שפרסמה כנגד מעשי התובעת ופרסומיה, בוטים וחריפים ככל שיהיו;

- בהתאם לסעיף 15(4) לחוק, מדובר בדעתה האישית של הנתבעת באשר לעניין ציבורי. הפרסומים נעשו בתגובה להפגנה שקיימו חברי התובעת, אשר עסקה בסוגיה ציבורית, היא הכפייה הדתית, לכאורה, שבהקצאת חדר בבית הכנסת לישיבת הגרעין התורני.

(ז) הנתבעת מפנה לכך שהפרסומים הועלו לחשבון הפייסבוק הפרטי של הנתבעת ובניגוד לטענת התובעת, לא זכו לעשרות שיתופים אלא לבודדים אשר בוצעו על ידי החברים והתומכים בתובעת.

(ח) באשר לפיצוי הנדרש – הנתבעת טוענת שהתובעת לא הוכיחה נזק ממוני ובלתי ממוני. הפרסומים נושא התובענה, אינה פוגעים במוניטין התובעת ולא יובילו ל"איבוד לקוחות" או ימנעו מהציבור לעשות עמה "עסקים". נזקה היחיד של התובעת הוא אפשרות לאובדן תמיכה מאנשים אשר ישבו אותה עת על הגדר, אולם מדובר בסיכון פוליטי מובנה. אמנם בתי המשפט פסקו בעבר פיצוי ללא הוכחת נזק לתאגידים אולם במקרה דנן מדובר בעמותה פוליטית ופרסומי הנתבעת מצויים בתחום הפוליטי.

אין בכך כדי להביא מלוא טענות הצדדים, אך די באמור לעיל כדי להציב המסד להמשך הדיון בפסק דין זה.

חלק שני – דיון והכרעה

6. הערות כלליות

(א) בנסיבות העניין – אין מקום לקבוע פיצוי בגין הוצאת לשון הרע נטענת כנגד חבר בני אדם, ועל כך יורחב בסעיף 7 להלן.

(ב) במסגרת ההליך עלו על ידי הצדדים טענות שונות, שנקל ואף מסוכן לגלוש מהן לדיון והכרעה בשאלות האידאולוגיות כבדות המשקל של התובעת ובטענות הנכבדות של הנתבעת. אך יש להיזהר מכך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-12-54588 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

(ג) אין מקום לנסות ולהכריע בשאלה אידאולוגית כזו או אחרת. ההכרעה צריכה להתמקד בשאלה – האם ההתנגדות בין האידאולוגיות והפרסומים שזו הניבה – הן בגדר עוולות אזרחיות והאם יש מקום שבית המשפט יתערב בכך.

(ד) אין מקום גם לקבוע איזו זכות גוברת – זכות התובעת לשם הטוב או זכות הנתבעת לחופש הביטוי. דיני לשון הרע לא נועדו ליצור העדפה בין זכויות אלא נועדו לצורך הגנת על זכויות. וכך השאלה אינה איזו זכות עדיפה - הזכות לשם הטוב או זכות חופש הביטוי. השאלה היא, על איזו זכות יש להגן על מנת ליצור איזון בין שתי הזכויות.

7. אין מקום לקבל התביעה, שמשמעה – הוצאת לשון הרע על חבר בני אדם – דיון בסעיף 4 לחוק

איסור לשון הרע

7.1 התובעת היא עמותה רשומה המלינה על הלשון הבוטה, ההכפשות ולשון הרע בהן השתמשה הנתבעת. התובעת מדגישה שמדובר בפרסומים "אנטישמיים, זוועתיים" ואף מפנה לכך שאפילו הנתבעת מודה שפרסומיה היו בוטים. אך דבר נוסף מוסיפה ומדגישה התובעת, והוא היותה "עמותה רשומה שהוקמה ע"י תושבי העיר רמת השרון, חילוניים ודתיים". עוד מפנה התובעת להשתתפות אלפי תושבים בחתימה על עצומה שיזמה, וכדבריה – למעלה מ- 4,000 תושבים הצטרפו לעצומה זו. עוד מדגישה התובעת את פעולותיה השונות, כפי שחלקן תואר לעיל.

7.2 התביעה הוגשה על ידי התובעת כ"חבר בני אדם". אין כל טענה לזיהוי ספציפי של מי מחברי התובעת או תומכיה. אין חולק שהתמונה שהוצגה, ואף האמירות שפורסמו – אינן בגדר חלוקת מחמאות ושבחים – אך גם אינן ספציפיות לאדם מסוים או חבר מסוים בחבר בני האדם שהוא התובעת.

7.3 המחוקק הכיר בכך שיכולה להיות הוצאת לשון הרע גם על חבר בני אדם. אך המחוקק גם הגביל הגשת תביעות במקרים כאלה. וכך נקבע שבמקרה של הוצאת לשון הרע על ציבור בני אדם – לא ניתן יהיה להגיש תובענה אזרחית או קובלנה פלילית – אלא אך ורק כתב אישום. וגם הגשת כתב האישום סויגה והוגבלה למקרים בהם התקבל אישורו של היועץ המשפטי לממשלה. כך מורה לנו סעיף 4 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה – 1965 הקובע כך (ההדגשות לא במקור):

"לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד, דינה כדין לשון הרע על תאגיד, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה. ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו."

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-12-54588 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

הוראות החוק מתוות דרך ספציפית בה יש לנהוג במקרים של הוצאת לשון הרע המתייחסת לקבוצה. המחוקק איזן בין הצורך להגן על הנפגע בהוצאת לשון הרע לבין חופש הביטוי, בדרך שנקבע כי ניתן יהיה להיפרע ממי שהוציא לשון הרע כנגד קבוצה ובלבד שהדרך תהא בהליך פלילי ובאישור היועץ המשפטי לממשלה. ניתן לומר, אפוא, שאין להישאר אדישים במקרה של הוצאת לשון הרע כנגד חבר בני אדם – ואולם המחוקק הציב במיוחד את היועץ המשפטי לממשלה בשעריו של כל הליך שעניינו לשון הרע על ציבור. וכך – הליך משפטי שעניינו הוצאת לשון הרע כנגד חבר בני אדם ייערך רק במסגרת כתב אישום שהוגש על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו.

7.4

אילו הייתה התובעת מוכיחה זיהוי פרטני של מי מאנשיה ככאלה שהוכפשו, אפשר והיה מקום לדון בתביעה. אך גם זאת לא נעשה. התובעת, בהגנותה, הדגישה את היקפה הכולל של פעילותה ואת מטרותיה המאחדות ציבור רחב, לטענתה, של תושבי רמת השרון. אין מדובר בפגיעה ספציפית באדם ספציפי ולא קמה לה "דרישת הזיהוי", כפי שהוגדרה בפסיקת בתי המשפט. לעניין זה ניתן להפנות אל ע"א 3322/16, איי די איי חברה לביטוח בע"מ נ' לשכת סוכני ביטוח בישראל (מיום 30/4/2017, כב' הש' יי עמית, מ' מזוז וע' ברון) שם נקבע כך:

"בבסיס ההבחנה בין "ציבור" לבין "אדם" ניצבת דרישת הזיהוי. כפי שציין השופט דנציגר בעניין בן נתן, "שמו הטוב של אדם הוא נכסו של הפרט, הוא כבודו והוא מעמדו בחברה". לכן, מקום בו האדם הסביר לא קושר בין תוכן הפרסום לבין פרט ספציפי – אין פגיעה בשמו הטוב של הפרט, וממילא אין מקום להגביל את חופש הביטוי בשם ההגנה על הזכות לשם טוב. במילים אחרות, דרישת הזיהוי מחייבת לבחון, על פי אמת מידה אובייקטיבית, אם האדם הסביר היה קושר בין הדברים לבין הפרט ומייחס את הדברים אליו. אז, ורק אז, צומחת לפרט עילה לפי חוק איסור לשון הרע"

אין להקל ראש בדרישת הזיהוי ובהגנה שהיא מספקת דווקא לחופש הביטוי. דרישת הזיהוי, שעומדת בבסיס ההבחנה בין חבר בני אדם והציבור לבין "אדם" ספציפי מביאה גם לאיזון בין הצורך להגן על שמו של אדם – אל מול החובה להגן על חופש הביטוי. וכך נקבע בע"א 8345/08 עופר בן נתן נ' מוחמד בכרי, פ"ד סה(1) 567 (2011), הש' מ' נאור, יי דנציגר, יי עמית):

"דרישת הזיהוי מהווה איזון בין הזכות לשם טוב לחופש הביטוי. השם הטוב הוא נכסו של הפרט, הוא כבודו והוא מעמדו בחברה. ככל שנאמרים דברים או מתפרסמים דברים ברבים אך האדם הסביר לא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-12-54588 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

קושר בין דברים אלו לבין הפרט הספציפי - אין פגיעה בשם הטוב של הפרט. באותם המקרים, בהעדר פגיעה בשם הטוב של הפרט, אין כל מקום להגביל את חופש הביטוי בשם ההגנה על הזכות לשם טוב"

וכן בהמשך נקבע כי (ההדגשות לא במקור) "הבחינה המהותית של זיהוי הפרט מתיישבת היטב עם אופייה של הזכות לשם טוב. זכות זו נוגעת להערכת האדם על ידי סביבתו הקרובה והרחוקה. היא אינה מגינה על רגשותיו של הפרט לכשעצמן. משכך, מתחייבת המסקנה כי בכל מקרה ומקרה יש לבחון האם הערכת הסביבה כלפי הפרט עלולה הייתה להשתנות כתוצאה מן הפרסום. ככל שהדברים נוגעים לדרישת הזיהוי, מתבטא הדבר בבחינה, על פי מדד אובייקטיבי, האם האדם הסביר היה קושר בין הדברים לבין הפרט ומזהה אותם כמי שהתייחסו אליו. בהעדר זיהוי של הפרט וייחוס הדברים אליו - לא עלולה להיגרם פגיעה בשמו הטוב אף אם הוא עצמו חש שרגשותיו נפגעו. המבחן האובייקטיבי נגזר ממהות הזכות לשם טוב - הערכת הסביבה את הפרט"

7.5 העובדה שאין לקבוע פיצוי בגין עוולת לשון הרע לתאגיד, מבלי שהוצבה "דרישת הזיהוי" לפרט הנפגע – תואמת בעיקרה אף את הרציונל שמאחורי סעיף 10 לפקודת הנזיקין, הקובע כי "תאגיד לא ייפרע פיצויים בשל עוולה אלא אם גרמה לו נזק". כלומר – אין לפסוק פיצוי כללי בגין עוולת לשון הרע לתאגיד, למעט אם הוכח נזק ספציפי.

לעניין זה ר' למשל ת"א (מחוזי י-ם) 8069/09, החברה לאוטומציה נ' גור, עמ' 13_הש' נ' סולברג, מיום 13/7/09) שם התייחס בית המשפט לשאלה האם תאגיד זכאי לפיצוי ללא הוכחת נזק וקבע כך:

"אדם, בשר ודם, זכאי לפיצויים בגין פרסום שהשפיל אותו או שהעמידו ללעג ולקלס בעיני הבריות. עוגמת-נפש שכזו יכולה להיות רק למי שהוא בעל-נפש. לתאגיד אין נפש ולא יכולה להיגרם לו עוגמת-נפש. אדם זכאי לפיצויים בגין השפלתו בעיני הבריות גם אם לעצם הפגיעה לא הייתה תוצאה ממונית. לא כן תאגיד. על מנת שיזכה בפיצויים עליו להוכיח שפרסום לשון הרע על אודותיו גרם לפגיעה ממונית בנכסיו או בעסקיו".

נכון הוא שפסיקה זו לא אומצה על ידי כל בתי המשפט, ור' למשל – ע"א (ב"ש) 26767-12-2007 מנחם גלילי נ' עיריית אשדוד (הש' דברת, מיום 7/6/2015) או ת"א (מרכז) 20070-09-

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-12-54588 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

15 יוסף וינשטיין נ' יצחק (בן ציון) גירבי (הש' צ' ויצמן, מיום 21/6/2018). עם זאת – הרציונל המשפטי העקרוני לפיו אין מקום לקבוע פיצוי לתאגיד, ללא דרישת זיהוי, קיים בכל מקרה ואין מקום לקבוע פיצוי כללי לתובעת מבלי שהוכח שאכן הוכחה דרישת הזיהוי הנזכרת לעיל.

8. אין מקום לקבל התביעה המתייחסת לטענות הוצאת לשון הרע "בזירה הציבורית"

8.1 על התובעת והזירה הציבורית במסגרתה פעלה

(א) התובעת הוקמה ופועלת על בסיס ערכים אידאולוגיים ונאבקת למען אופיה של העיר רמת השרון ושל החברה היושבת בה. הזירה בה פועלת התובעת, למיצוי ויישום ערכיה, היא הזירה הציבורית. התובעת הגדירה בין מטרותיה רצונה ל"שמירה על אופיה הפלורליסטי והחופשי של רמת השרון", וכן "הגנה מפני נסיונות מאורגנים לשינוי אופיה וצביונה של העיר רמת השרון בתחומי הדת".

(ב) זאת ועוד - כפי שדאגה הנתבעת לציין – בעיר רמת השרון קיימת גם רשימה פוליטית המכונה אף היא "רמת השרון החופשית" ולדבריה – יש דמיון אף בסמלי התנועה והתובעת.

(ג) מטרותיה של התובעת הובילו אותה לפעילות במסגרת הזירה הציבורית. במסגרת זירה זו פעלה התובעת, בין היתר תוך השאת רעיונותיה אל מול פעילות הגרעין התורני. במסגרת זירה זו פעלה גם הנתבעת – תוך התנגדות לפעילות התובעת.

(ד) הנתבעת היא אדם פרטי. הנתבעת אינה עמותה. הנתבעת אינה רשימה פוליטית המתמודדת או אשר התמודדה בבחירות לעיריית רמת השרון. אך עדיין המחלוקת בין הנתבעת לתובעת – אינה מחלוקת אישית, אלא מחלוקת שבבסיסה מאבק ו"התגוששות" אידאולוגית.

(ה) גם אמירות הנתבעת, בוטות, כלשונה בכתבי הטענות, נוגעות למאבק אידאולוגי בו היא מעלה טענות הנוגדות לעמדת התובעת. כאן יש להדגיש שאין להקל ראש בפעולות נטענות של הגרעין התורני ואף לא בהליכים משפטיים כאלה ואחרים – אך גם אין מקום שבמסגרת פסק דין זה – ייקבע בעניינם דבר. המחלוקת החלה ונותרה מחלוקת אידאולוגית ומאבק בין עמדות. יש להיזהר פן בית המשפט ימצא עצמו מתערב בהכרעה רעיונית על בסיס התערבות אידאולוגית. על התערבות בית המשפט ב"התגוששות אידאולוגית" נקבע כבר בע"א 2266/14 רועי ילין נ' אם תרצו ציונות או לחדול (מיום 15/7/2015, כב' הש' י' עמית, מ' מזוז וע' ברוך) שם נקבע כי – "בית המשפט אינו הזירה המתאימה להתגוששות אידאולוגית-פוליטית, וכי ההליך המשפטי אינו תרופה לכל מכאוב".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-12-54588-רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

(ו) מחלוקת אידאולוגית כשלעצמה אינה היתר להוצאת לשון הרע ואין בה כדי להתיר את מוסרות הלשון של הצדדים החלוקים ביניהם. עם זאת – ההתמודדות המשפטית במחלוקות אידאולוגיות צריכה להיות זהירה ומרוסנת – כך שלא תביא לצינונה של זכות חופש הביטוי ולא תפגע, בעקיפין, בזכויות הפרט. להרחבה לעניין האיזון בין הגנה על שמו הטוב של אדם לבין חופש הביטוי, ר' למשל - חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר ובוועז שנור לשון הרע – הדין המצוי והרצוי (ע"מ 180 – 178, מהדורה שנייה מורחבת, 2019); עוד ר' ע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(3) 840 (1989); ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2) 607 (2002); ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי, 4.8.2008; וכן דנ"א 2121/12 פלוני נ' דיין-אורבך, פ"ד סז (1) 667, 704-703 (2014).

ביחס לאיזון בין תחולת חוק איסור לשון הרע לבין החשש מפני "אפקט מצנן" לשיח הציבורי בכלל ולחופש הביטוי בפרט ניתן לדברי כב' הש' ד' ברק ארז ברע"א 1239/19, יואל שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ (מיום 7/1/2020, כב' הש' י ברק ארז, מ' מזוז וי' וילנר), שם נקבע כך: **"כל הכרעה הנוגעת לאופן תחולתו של החוק על התבטאויות שונות ברשתות החברתיות כרוכה מטבעה במאמץ פרשני, שנועד לגשר על "פער הדורות". זאת בניסיון לשמור על נקודת האיזון הנכונה בין מימוש תכליתו של חוק איסור לשון הרע, לבין האינטרסים הציבוריים כבדי המשקל הניצבים מנגד, ובראשם כמובן חופש הביטוי – שהוא כידוע "ציפור נפשה" של הדמוקרטיה... בהתאם, יש לנקוט משנה זהירות ולהימנע מפרשנות שתייצר אפקט מצנן המרתיע מפני התבטאות לגיטימית וחופשית ברשת האינטרנט"**.

(ז) השאלה שיש להציב אינה רק המחלוקת הממוקדת בין התובעת לנתבעת, אלא גם השלכותיה האפשריות של כל הכרעה במחלוקת זו. פרסומי הנתבעת אינן בגדר עוולות לשון הרע שיש להיפרע בגינן ועל כך הורחב לעיל ועוד יובא להלן. אך מעבר לכך - הגדרת פרסומי הנתבעת כעוולות לשון הרע שיש לפצות בגינן עלולה להגביל את השיח הציבורי. בענייננו – התובעת בהחלט הציבה עצמה בזירה הציבורית וכנוטלת חלק בשיח הציבורי. אפילו הייתה מוגשת התביעה תוך זיהוי העומדים מאחורי התובעת – הרי בנסיבות העניין יש לראות בהם כדמויות ציבוריות. "דמויות ציבוריות" שדמם, חלילה אינו מותר – אך הגדרת אמירות כלפיהן כעוולות לשון הרע תימדד במשורה.

הגדרת אדם כ"דמות ציבורית", אינה הגדרה גורפת ויש שאדם ייחשב כ"דמות ציבורית" אך ורק ביחס למחלוקת או נושא שבה העמיד עצמו בחזית הציבורית.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-12-54588-רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

לעניין זה ר' למשל דברי כב' הש' ד' ביניש כבר בע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2) 607 (2002) שם נקבע כי - "ניתן לומר כי אדם ייחשב "דמות ציבורית" ככל שנגיעתו לענייני ציבור והשפעתו עליהם הן רבות יותר, וככל שהופעתו בציבור וגישתו לאמצעי התקשורת רבות יותר. יש שעקב מעורבותו של אדם בעניין הנוגע לציבור יש לראותו "כדמות ציבורית" לצורך העניין הנדון". עוד ניתן להפנות אל רע"א 3614/97, אבי יצחק, עו"ד נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד נג(1) (1998) שם התייחסו ל"אישיות ציבורית" ונקבע כי (ההדגשות לא במקור) - "כשמדובר במי שזוכה לפרסום רב, באופן שפעולותיו והתבטאויותיו מעוררות עניין ציבורי רב. מעמדו של אדם כאישיות ציבורית יכול להיות כרוך בפרשה או בעניין מסוימים, אשר ביחס אליהם "השליך" עצמו אותו אדם אל חזיתה של מחלוקת ציבורית, מתוך מטרה להשפיע על ההכרעה בעניינים שעל הפרק, ובכך "הזמין" תשומת לב וביקורת ציבורית על פעולותיו או על התנהגותו". עוד ניתן להפנות אל בשי"פ 6988/19, פלוני נ' הוצאת עיתון הארץ (מיום 26/11/2019, כב' הש' ד' ברק-ארז, ד' מינץ, ע' גרוסקופף) שם נקבע כך - "אף מי שאיננו נבחר ציבור עשוי להיחשב כ"דמות ציבורית" והדבר תלוי, בין היתר, במידת מעורבותו בעניין הנוגע לציבור ובבחירתו להעמיד עצמו בעין הציבור".

(ח) התובעת דאגה להפריד בינה לבין התנועה הפוליטית שהתמודד בשם דומה לרשות המקומית. אך לגופו של ענין, לפחות בנסיבות בהן הגיעה התובעת לבית המשפט - הרי בהחלט יש לראות בה כנוטלת חלק בשיח הציבורי וכמבקשת להגן על שלום הציבור ועל הדמוקרטיה. כפי שאף ציינה. לעניין זה ותוך התייחסות לתובעת ולעומדים מאחוריה כ"דמות ציבורית" - יש לומר שההגנה עליהם אינה בהכרח בחוק איסור לשון הרע. כאן יש להפנות אל ספרם של חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר ובוטז שנור לשון הרע - הדין המצוי והרצוי (מהדורה שניה ומורחבת 2019, בע"מ 131) שם התייחסו המחברים לחוק איסור לשון הרע ולהגבלות מכוחו ביחס לאמירות ופרסומים כלפי אנשי ציבור ופוליטיקאים. יש לקבל הגישה לפיה הזהירות יפה והכרחית לשימוש בהוראות חוק איסור לשון הרע במקרים מעין אלה וכי "חוק זה מטרתו להגן על השם הטוב ותו לא. ההגנה על שלום הציבור או על הדמוקרטיה בהקשר הנדון נעשית באמצעות עבירות הסתה (כתופעה נגד שלום הציבור) או עבירות ההמרדה (כתופעה נגד המשטר) ולא בחוק איסור לשון הרע".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 54588-12-17 רמת השרון חופשית (ע"ר) מס' תאגיד 580640365 נ' משיח

חלק שלישי – הערות לפני סיום וסוף דבר

9. הערות לפני סיום

- 9.1 הנתבעת טענה שלא ידעה על קיומה של התובעת. במלוא הכבוד, אין לקבל טענה זו. קשה לקבל טענה לפיה הנתבעת פרסמה בתמונה ערוכה את שמה של התובעת, התייחסה לפועלה של התובעת – וכלל לא ידעה על קיומה.
- 9.2 ולפני סיום יש להבהיר – הפרסומים אכן אינן בגדר חלוקת מחמאות לתובעת. אפשר אף לדון ברמת העדינות, או הבוטות של האמירות – כאשר הנתבעת עצמה התייחסה לכך. עם זאת – בנסיבות העניין ולאור הנימוקים שהובאו לעיל, אין מדובר בפרסום עוולה כמשמעה בחוק איסור לשון הרע שניתן לתבוע בגינה.

10. סוף דבר

לאור כל האמור לעיל התביעה נדחית. נתתי דעתי לעבודה שהושקעה על ידי ב"כ הצדדים ומכאן גם על ידי ב"כ הנתבעת. לצד זאת, הנכון הוא לשכך את הלהבות ולא להגבירן ובנסיבות העניין אין צו להוצאות וכל צד יישא בהוצאותיו.

ניתן היום, כ' טבת תשפ"א, 04 ינואר 2021, בהעדר הצדדים.

אביים ברקאי, שופט

